

Demény Piroska

Szilágyi Mária

Játsszunk a szavakkal és a betűkkel!

Játékos nyelvi feladatgyűjtemény

ERDÉLYI TANKÖNYVTANÁCS

Válogatás a szerzők *Szavak kincsháza* című nyelvi feladatgyűjteményéből (*Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár, 2003*)

Előző számunkban közölt rész folytatása

A szerzők engedélyével

LEKTORÁLTA

Fóris-Ferenczi Rita

SZERKESZTETTE

Székely Győző

Játsszunk a szavakkal és betűkkel!

93. Lüke Peti barátunk elmeséli egy napjának történetét, mégpedig olyan tömören, ahogyan csak tudja:

Berreggelavekker,
eszememkopog,
iszomjasvagyok,
kávéletlenülsincs,
sírokomvanrá,
dühöngökrökmiatt:
nemhúznakakaratosak,
megbékélekémmél,
nevetvetemazárpát,
fekszembenanappal,
álmodomboldalon,
estelevanazég
csillaggalszomismár.
(Hanekedvesbarátom
kedvedteremódon
mintPetizenpársorral
beérversetírnod,
külddelnekemlékül!)

(Kiskun Farkas László)

Bontsd értelmes szavakra a verset! Tulajdonképpen mit csinált Lüke Peti ezen a napon?

94. *Távíratjáték.* Képzeld el, hogy a postán dolgozol, táviratfelvevő vagy. A szavak számától függ, hogy mennyit kell fizetni egy táviratért. Dolgozz úgy, hogy ne károsítsd meg sem az ügyfeleidet, sem a postát azzal, hogy több, illetve kevesebb szóért számolsz díjat. Az tehát a kérdés, hány szóból állanak az alábbi táviratok? Írd le a szöveget szavanként, helyesen!

a)

Leveledképtelenvoltammegfejténipontosabbanelolvasniolyankisbetűkkel-
írtálbosszantottazishogyaborítékonanevemetkisbetűvelkezdted.

b)

Másodiklettemasporttalálkozónszépérmetésokleveletkaptamarendezőség-
elnökekezetfogottvelem.

c)

Jóbarátomelszokottjárnihozzámígybetegségemellenéreistudommiatanulni
-valóhabeleegyéznetekmegszeretnémhívnihozzánknyárra.

d)

Alegutóbbiszámtanóránkontöbbízbenjólfeleltemmagyartanáromnálissike-
rültjavítanomtalánjelesleszek.

---

95. Palindromok. Azokat a szavakat nevezzük palindromoknak, amelyek visszafelé olvasva is értelmes szavak. Szép számban akadnak nyelvünkben is ilyen szavak, sőt mondatokat is alkothatunk így.

a) Keres olyan szavakat, amelyek visszafelé olvasva önmagukkal azonosak!

Például: abba, kék, pap stb.

---

b) Keres minél több olyan szót, amely visszafelé is olvasható, de más a jelentése!

Például: komor – romok; kar – rak stb.

---

c) Keres visszafordítható mondatokat!

Például: Géza kék az ég. Kelemen nem Elek. stb.

---

96. Fejtsd meg a következő tréfás feladványokat palindrom segítségével!

a) Ha a nagy edényt megfordítom, megtudom, milyen nemzetiségű.

_____

b) Ha a sivatagi állat megfordul, erdőlakó lesz.

_____

c) Ha a vízínövényt megfordítom, megtudom, milyen nemzetiségű.

_____

d) Ha a kártyalapot megfordítom, több időegység lesz.

_____

97. A következő mondatok kipontozott helyére egy-egy palindromszó illik, ugyanabba a mondatba ugyanannak a szónak az oda- és visszafelé is értelmes változata. Írd be a pontok helyére a megfelelő szóalakot.

a)

Egyelőre nem tudom, hova _____ a _____.

b)

Gazdája távollétében a fiatal _____ két papucsot _____ meg.

c)

Hibás a szigetelés: ez a _____.

d)

_____ nem számíthatsz tovább.

e)

Ebben a nyájban _____ a _____.

98. *Anagrammák.* Anagrammát valamely szó betűinek, illetve hangjainak fölcserélésével alkothatunk. Az új szóba bele kell foglalni az előzőnek valamennyi hangját, betűjét. *Például* – abroncs – roncsba.

a)

Hány anagrammát tudsz alkotni a következő szavakból?

tétel, rőt, méret, veréb, takar, téves, kapocs, rút

b)

Próbálg anagrammát készíteni a saját nevedből!

_____

c)

Készíts anagrammát a sportágak nevéből!

gerelyvetés _____

magasugrás _____

korcsolyázás _____

jégkorongozás _____

labdarúgás _____

99. Anagrammanevekből találd ki a kiinduló szót!

a) Mi a foglalkozásuk az itt sorakozó „névjegyek” tulajdonosainak?

T. Szép Áron _____

Rendőrkezi Kata _____

Ő. Főtt Ede _____

O. Keépes Erna _____

Z. Várgedi Ernő _____

b) Melyik országba utaznak a következő „névjegyek” tulajdonosai?

Voga Irén _____

Saru Zita _____

V. Táras Liza _____

Z. Záross Olga _____

Ganti Erna _____

100. Anagrammajáték kerettörténettel: Egy négytagú társaság letelepszik az étterem egyik asztalához. Amikor a pincér odalép hozzájuk a rendelésért, a társaság mindegyik tagja feláll, kezét nyújt a pincérnek, és bemutatkozik:

Tómarossi Janka _____

Rostásy Léghy Soma _____

Rottz Patak Ákos _____

B. Fezők Béla _____

A nyelvi játékokban járatos pincér nem hökken meg, hanem bólint, eltűnik, majd hamarosan visszatér a kért ételekkel. Kinek mit hozott a pincér?

101. *Titkosírás.* A titkosírás kulcsa: a leírt betűk előtt álló betűre kell gondolni! Fejtsd meg! *Például:* caca = baba

LÉSFL _____

TYÁNYÚLYÖ _____

ÁÚTYÖ _____

GÓLYESÁKZS _____

JSZLÓLYÁ _____

NÁTYÉNÁTYÍLÁ _____

ÁOÚ _____

ÁRÚ _____

102. Alkoss *betűpiramist!*

Mint a neve is mutatja, ebben a játékban gúla formájú alakzatot építünk fel szavakból. A piramis csúcsából, egy kétbetűs szóból indulunk ki, s úgy jutunk el a talapzatig úgy, hogy az egyes sorokban kialakított értelmes szavak meglévő betűihez a következő sorban egy új betűt adunk hozzá, majd a betűket tetszés szerinti sorrendbe rakva, új értelmes szót alkotunk. Fejtsd meg a betűpiramist!

a) – helyhatározórag

– menyasszony

– sárga színű, nagy fajsúlyú nemesfém

– útnak, folyónak ív alakban hajló szakasza

– fertőző gyerekbetegség

– ragadozó állat testrésze

b) – lángol

– sok-sok évvel ezelőtt

– kis szürke rágcsáló állat

– sok-sok évvel ezelőtt – hosszabb szóval

– fekete bőrű embert

– anyagnak más anyagban nagyjából azonos vastagságban elhelyezkedő kisebb-nagyobb tömegén

– sósvízi hajós